

De realisatie van de Spoortunnel, kunstenaar Marcel Kronenburg

jaargang 11 nummer

28

“Wat doet dat ding daar?!”

KUNST IN DE PUBLIEKE RUIMTE: VERBAZING, BELEVING, VERBINDING

De theorie is bekend: kunst kan op onconventionele wijze de identiteit of herkenbaarheid van een plek veranderen en/of vergroten en zo bijdragen aan de beleving van de publieke ruimte. Maar hoe werkt het in de praktijk? We bieden een inkijkje voor gemeenten, projectbureaus, corporaties, bewonerscomités en alle andere instellingen en particulieren die zich bezig houden met ruimtelijke ordening.

“Een project is voor mij geslaagd als het resultaat iets losmaakt bij de voorbijgangers, bevreemding of verbazing, zodat ze met andere ogen om zich heen gaan

kijken.“ Henri van Nes, adviseur beeldende kunst en vormgeving bij Kunstgebouw, heeft voldoende goede voorbeelden uit de Zuid-Hollandse praktijk paraat.

“De Spoortunnel” (oplevering 2007), “een kunstwerk in aanbouw van kunstenaar Marcel Kronenburg in recreatiegebied Rottemeren. Krankzinnig groot, op zo’n rare plek: wat doet dat ding daar?! Pas in tweede instantie zie je de andere vreemde elementen in het kunstmatig heuvellandschap.” Het kunstwerk, een enorme modelbouwspoortunnel ondersteboven op een heuvel, wordt geflankeerd door een nog grotere skihelling en een hoge klimrots. “In één adem verder: *vervolg op pagina 2*

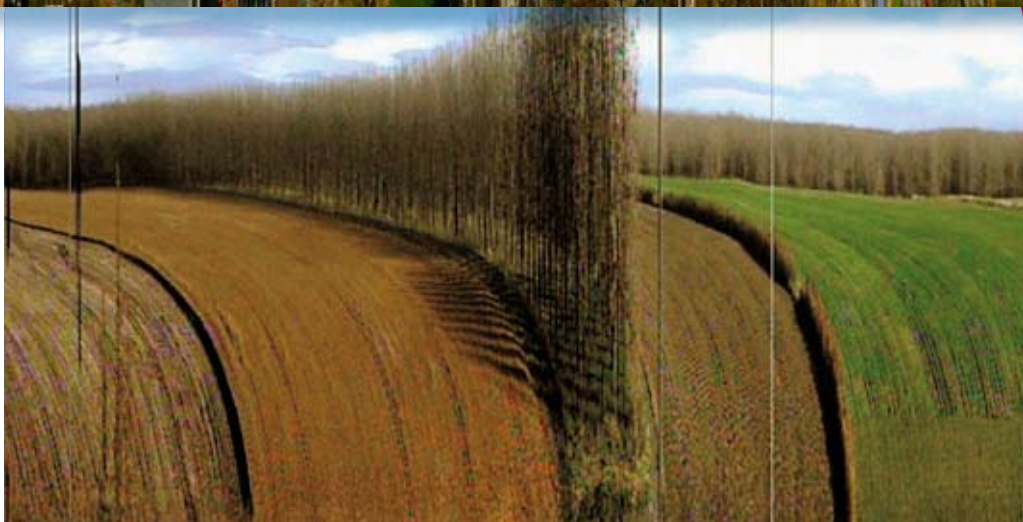
In dit nummer:

1-3 Kunst in de publieke ruimte 3-4 Primair Onderwijs 5 Nieuwe Media
6-7 Voortgezet Onderwijs 8 Ter Zake, colofon

“de drie kunstwerken die in Berkel en Rodenrijs worden ontwikkeld doen een subtieler beroep op de waarneming van de voorbijganger, maar het effect is even groot.” Het Klokkelint (opgeleverd in 2006), van kunstenaar Stanislaw Lewkowicz, laat voorbijgangers op gezette tijden de overgang van het oude lint naar de nieuwbouwwijk en de landschappelijke stilte ervaren. “Door een klankcompositie een reis te laten maken over het lint zwelt de muziek uit de verte aan, gaat voorbij en ebt weer weg. Even later komt het weer voorbij. En laat de voorbijganger achter in een opmerkelijke stilte en ruimtelijkheid.”

Meer voorbeelden Andere voorbeelden van kunst in de publieke ruimte waarbij Kunstgebouw het kunstenplan schreef, een adviserende rol speelt of het proces leidt, zijn Vinexwijk en bedrijvenpark in ontwikkeling *Fascinatio* (Capelle a/d IJssel – Rotterdam) en woonzorgcentrum *Leemgaarde* in Westvoorne. In *Fascinatio* komen de plannen en kunstwerken tot stand in een complex bestuurlijk krachtenveld waarin Kunstgebouw en het CBK Rotterdam de twee betrokken gemeenten Capelle a/d IJssel en Rotterdam adviseren. Bij woonzorgcentrum *Leemgaarde* was de provincie Zuid-Holland de opdrachtgever en werkte Kunstgebouw samen met een speciaal opgerichte stichting genaamd *Vergezichten*. Een kunstenplan waarvan inmiddels vier kunstwerken zijn gerealiseerd was het resultaat.

Belangrijkste tip Henri: “Met kunst in de publieke ruimte haal je kunst uit het isolement van het museum en breng je het naar de omgeving

Panorama Zuidvleugel

Werk van Mattheusz Herczka

In Zuid-Holland wordt gewerkt aan de Zuidvleugel. Dit gebied is de zuidelijke helft van de Randstad en ligt tussen Dordrecht, Den Haag, Leiden en Gouda. De Zuidvleugel groeit uit tot een netwerkstad van bestuur, recht, kennis en logistiek – in een Hollands landschap. Hiervoor ontwikkelde Kunstgebouw samen met SKOR het meerjarig kunstproject *Panorama Zuidvleugel*, dat een groot publiek een blik biedt op dit landschap in beweging. Er zijn drie kunstprojecten geselecteerd, die eind 2007 te beleven zijn. Mattheusz Herczka maakt een filminstallatie van een landschap, te zien vanuit een rijdende trein. Philippe Terrier-Hermann interviewt honderd bewoners, die vertellen over hun favoriete stuk landschap in de Zuidvleugel, en maakt vervolgens een foto van die favoriete plek. Het laatste kunstproject, van Hootchie Cootchie en Willem de Ridder, is een audiotour die met hoge snelheid het landschap doorkruist.

Binnenkort vindt u meer informatie op www.atelierzuidvleugel.nl en www.kunstgebouw.nl

en het publiek toe. Het is belangrijk om op tijd te gaan nadenken over kunsttoepassingen zodat je in een vroegtijdig stadium kunt beslissen of je kunst wil, wat voor soort kunst je wil en of je beeldende kunst integraal wil meenemen in het project of later wil toevoegen.”

Denktank kunst en publieke ruimte, Zuid-Hollands Kunstnetwerk

Kunstgebouw is medeoprichter en participant van **Zuid-Hollands Kunstnetwerk**, de denktank kunst en publieke ruimte in Zuid-Holland.

De denktank is een initiatief van de provincie Zuid-Holland en bestaat uit vertegenwoordigers van de provincie en Kunstgebouw, aangevuld met professionals uit het veld. **Zuid-Hollands Kunstnetwerk** nodigt bestuurders, ambtenaren en specialisten uit actief na te denken en in debat te gaan over kunst in de Zuid-Hollandse publieke ruimte en die te verrijken door het ontwikkelen van nieuwe visies én projecten.

Eerste initiatief van het netwerk is de uitgave van de folder **ZIEN** over de tien grote Zuid-Hollandse planologische ambities tot 2020 en de bijbehorende kunstprojecten.

Voor meer informatie, of het aanvragen van de folder: info@zhkunstnetwerk.nl

Een van de klokken van Het Klokkelint in Berkel en Rodenrijs

Woonzorgcentrum Leemgaarde in Westvoorne

Adviseur

Kunstgebouw adviseert de provincie, gemeenten, projectbureaus, woningcorporaties, bewonerscomités, etc. in Zuid-Holland bij de planvorming en realisatie van kunst in de publieke ruimte. Dit resulteert in projectplannen en –realisatie vanuit het brede perspectief waarin Kunstgebouw werkzaam is: beeldende kunst in de publieke ruimte, gemeenschapskunst en kunsteducatie. Voor meer informatie of een afspraak voor een oriënterend gesprek: Henri van Nes, adviseur Beeldende Kunst en Vormgeving, email henri.van.nes@kunstgebouw.nl of Cathy Jacob, trajectleider Algemeen Publiek, email cathy.jacob@kunstgebouw.nl, of bel 015-215 45 15. Op www.kunstgebouw.nl staat meer informatie over de beeldende kunstopdrachten en –projecten.

Voor 73.000 leerlingen

WEBLOG REGIOCOACH KUNSTMENU

Ariane van Heijningen, regiocoach van Kunstmenu, is samen met 3 collega's verantwoordelijk voor de programmering van Kunstmenu. Ze selecteert voorstellingen, stemt dit af met regionale adviescommissies waarin scholen en gemeenten zijn vertegenwoordigd en zorgt ervoor dat collega's binnen de afdeling Jeugd de plannings en logistiek kunnen regelen en het educatieve materiaal kunnen maken.

Maandag 20 november 2006, 09.00 uur: de eerste van de 21 presentatiedagen van dit seizoen. Heerlijk om weer in het theater te zitten, scouts van collega-instellingen tegen te komen en op zoek te gaan naar de krenten uit de theaterpap.

Maandag 20 november 2006, 17.15 uur: Vergeten mijn paracetamol mee te nemen. Stom. Vergeten dat je aan het einde van zo'n presentatiedag altijd hoofdpijn hebt. Vier mooie voorstellingen gezien. Twee wat mindere. Dansgezelschap D. vraagt € 1500,= per optreden. We kunnen hen niet meer dan € 1200,= bieden. Misschien kan ik een seriekorting bedingen, we hebben tenslotte 20 optredens nodig.

Maandag 11 december 2006, 18.30 uur: Sta nog steeds in de file. Waarom zijn die presentatiedagen nou nooit eens in Rijswijk, maar altijd in Utrecht, Zwolle, Amsterdam of ergens anders ver weg? En nog geen muziek voor groep 3,4 gevonden. Misschien volgende week bij impresariaat U.

Dinsdag 19 december 2006, 09.00 uur: Als eerste theater C. bellen. Hopen dat ze nog vier aaneengesloten dagen vrij hebben in maart 2008.

Dinsdag 19 december 2006, 09.15 uur: Soms moet je geluk hebben. De enige vier dagen die ze nog open hadden staan in seizoen '07'08 heb ik kunnen opteren. Nu hopen dat de kinderen er net zo van gaan genieten als ik gedaan heb...

Woensdag 17 januari 2007, 11.30 uur: Scherp voorstel gedaan aan impresariaat K. Als ze akkoord gaan met de door mij voorgestelde uitkoopsom voor 20 voorstellingen, heb ik geld ter beschikking om ze in een echte theaterzaal te boeken. Anders zullen ze in de gymzaal van het dorp moeten spelen.

Vrijdag 19 januari 2007, 16.45 uur: E. is ziek! Al zijn voorstellingen die gepland staan voor volgende week kunnen niet doorgaan! F. gebeld en hij kan invallen. Alternatieve data gevonden. Hij is wel duurder dan E., maar we hadden gelukkig nog een kleine reserve. Die is nu op. Af-

deling Logistiek en Planning informeert alle scholen en stuurt nieuwe lespakketten (113!).

Vrijdag 9 februari 2007, 17.30 uur: Waarschijnlijk weer een gemeente voor Kunstmenu erbij! De beleidsambtenaren en de wethouder hebben een goed gesprek gehad met de schooldirecteuren. Ze zijn allemaal enthousiast! Op 1 maart krijgen we uitsluitsel. Als gemeente R. meedoet zitten we op meer dan 73.000 kindjes die van Kunstmenu genieten!

Dinsdag 13 februari 2007, 22.00 uur: Heel goed overleg gehad met de leerkrachten die in de adviescommissie van Kunstmenu zitten. Ze zijn enthousiast over de selectie van de 35 titels uit de lijst van de 200 voorstellingen die we de afgelopen maanden gezien hebben. Zelfs enthousiast over de voorstelling van theatergroep S. Ze denken dat ook de wat conservatievere scholen deze voorstelling zullen waarderen.

Woensdag 14 februari 2007, 08.30 uur: Gelijk theatergroep S. gebeld om te vragen of ze nog speeldata beschikbaar hadden. Het wordt puzzelen, maar met af en toe drie voorstellingen op een dag spelen komen we eruit.

Dinsdag 28 februari 2007, 17.00 uur: De potloodprogrammering is rond! Vanaf nu opties omzetten in contracten en lesmateriaal gaan schrijven.

Woensdag 29 februari 2007, 02.30 uur: 35 titels = 355 te plannen optredens = 375 scholen informeren = 914 informatiemappen maken = deadline 1 juni! = komt ieder jaar goed = rustig ademen = nu slapen.

Genoemde bedragen in deze weblog zijn fictief.

Theatergroep Max.: Voorstelling waarin hopelijk niets gebeurt, fotograaf Joep Lennarts

Nieuwsoverzicht voor het primair onderwijs

Workshops Voor basisscholen in de provincie Zuid-Holland die een bijzonder moment te vieren hebben of het jaar kunstzinnig willen openen of afsluiten. Inspirerende en nieuwe ideeën voor een speciale dag op school....

Begin maart heeft Kunstgebouw een flyer *Workshops* gestuurd naar alle scholen voor primair onderwijs in de provincie Zuid-Holland. Kunstgebouw heeft namelijk een breed workshopaanbod voor alle kunst disciplines (muziek, dans, theater, beeldende kunst, literatuur en fotografie).

De workshops bieden een korte, krachtige en actieve kennismaking en duren één uur. Een vakdocent komt in de klas en gaat met leerlingen aan de slag. Er zijn workshops voor leerlingen van groep 1 tot en met 4 en voor leerlingen van groep 5 tot en met 8 van het primair onderwijs. *Meer informatie of het aanvragen van de flyer: www.kunstgebouw.nl of primaironderwijs@kunstgebouw.nl*

Brochure *Kunstimpuls en Kunst op School, seizoen 2007-2008* Kunstgebouw heeft individuele scholen voor primair onderwijs in Zuid-Holland heel wat te bieden: als adviseur, leverancier van inspirerende educatiepakketten en als intermediair die scholen in contact kan brengen met projecten, vakdocenten en initiatieven van andere scholen. Onder de titel 'Kunstimpuls' adviseren we scholen over cultuureducatiebeleid, kunnen we studiedagen invullen en organiseren we netwerkbijeenkomsten.

Voor een heel scala aan bijzondere, cultuureducatieve projecten en pakketten, vaak met gastlessen van gespecialiseerde vakdocenten is er 'Kunst op School'. Daarnaast is er extra aandacht voor bijzondere projecten.

De brochure *Kunstimpuls en Kunst op School, seizoen 2007-2008* verschijnt medio april op alle scholen voor primair onderwijs in de provincie Zuid-Holland.

Meer informatie: primaironderwijs@kunstgebouw.nl

Notitie Cultuureducatiebeleid Westland Op verzoek van de stichting Openbaar Onderwijs Westland (SOOW) schrijft Kunstgebouw een *Notitie Cultuureducatiebeleid*. De notitie zal fungeren als beleidsmatig kader voor de aangesloten scholen van de SOOW. De scholen hebben hierbinnen voldoende ruimte om het cultuureducatiebeleid handen en voeten te geven.

ZiZiZ 2007 *ZiZiZ, Zin in Zingen in Zuid-Holland* is een zangproject voor de groepen 6-7 en 8 van het primair onderwijs in Zuid-Holland. Suffe, stille schoolklassen worden omgetoverd tot swingende ZiZiZ-groepen! Een lerarenhandleiding, workshops voor leerkrachten en een cd met liedjes zorgen ervoor dat er gezongen wordt in de bovenbouw. Dit is alweer de zesde editie van ZiZiZ.

Inmiddels zijn er dit jaar weer meer inschrijvingen dan vorig jaar en hebben de workshops plaatsgevonden. ToBe organiseert lokale voorronden in Dordrecht, Barendrecht en Ridderkerk. Ook van scholen uit Den Haag (via het Koorenhuis) en Rotterdam (via de SKVR) komen weer meer aanmeldingen binnen. En vanaf dit jaar is er ook *Zin in Zingen in Zeeland*: Scoop Zeeland gaat een proefproject doen met gebruikmaking van ZiZiZ materiaal uit Zuid-Holland.

De finale vindt plaats op 12 juni 2007 in theater Hofplein. Presentator is Sipke Jan Bousema, bekend van Avro's Museumbende en ambassadeur van Unicef.

Meer informatie: www.kunstgebouw.nl of jose.elfers@kunstgebouw.nl

COLUMN

Reflectie / Theo Jansen

Op 24 februari 1990 verscheen mijn eerste column over strandbeesten in de Volkskrant. Hier begon het mee:

4 Strandlopers

Hoe komt het dat de duinen zo hoog zijn als ze zijn? Duinen worden hoog doordat er zandkorreltjes tegenaan waaien en ze blijven laag doordat er ook weer zandkorreltjes van afwaaien. Er waaien ongeveer evenveel korreltjes op als af, dus blijven de duinen even hoog. Dit is tegenstelling tot de zeespiegel. De zeespiegel stijgt alleen maar en dat dreigt onze landsgrenzen terug te brengen tot die van de Middeleeuwen en we weten allemaal dat er in het kleine stukje wat er dan nog over is niet veel droogs te verhapstukken valt. De vraag is dus: hoe krijgen we meer zandkorrels op de duinen? Er zouden eigenlijk beesten moeten bestaan die op het strand permanent veel zand losmaken en het vervolgens

in de lucht gooien waardoor het naar de duinen waait.

Om dat te bereiken, heb ik enkele beesten bedacht die net zoals de bevers in de Biesbos het ecologisch evenwicht op het strand moeten gaan beïnvloeden. Ze zijn gemaakt van elektriciteitsbuis, satéstokjes en plakband en halen hun energie uit de wind; hoeven dus niet te eten.

1) De dwarse strandroller

Is 3,60 m hoog en zijn kop bestaat uit tentakels die in de grond prikken. Omdat de staart altijd meer wind vangt dan de kop, gooit hij altijd zijn kop in de wind. De propeller achterop veroorzaakt een dwarse rolbeweging. Tijdens het rollen prikken de tentakels als skistokken schuin in het zand waardoor het beest een impuls naar voren krijgt. Tegelijk wordt het zand in het rond geslingerd.

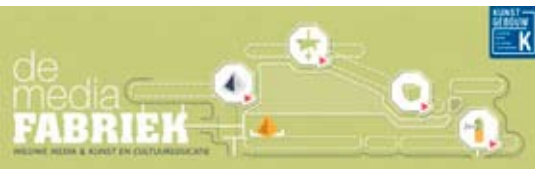
Rolt hij tegen een obstakel, dan blijft de propeller doordraaien en via een wormwiel, gekoppeld aan een hefboompje dat weer een veer aanspant en zo voort draaien plotseling de propellerbladen een kwart slag om hun lengte-as waardoor de rolrichting omkeert. Zo blijft hij dus altijd in beweging.

2) De duingraver

Bestaat uit stukjes elektriciteitsbuis van een meter die schuin op de grond staan. Een windmolen bovenop, die door een lange staart in de wind wordt gehouden, maakt dat de buisjes ten opzichte van elkaar op en neer gaan. Zo kruipt hij voort. Er zit een zij-arm aan vast met een pootje. Het pootje schuift hapjes zand in zijwaartse richting en stuwt ook een beetje voort. Die voorstuwing is alleen niet gelijkmatig maar cyclisch; door middel van een mechaniek loop hij afwisselend snel en langzaam met een cyclus van een uur. Op die wijze kruipt de duingraver spiraalsgewijs en schuift bij elke stap een beetje zand in de richting van het middelpunt van de spiraal. Na enkele dagen ontstaat een kegelvormig heuveltje en na enkele maanden een enorme zandberg.

Deze zomer neem ik de tijd om een stel van deze dieren te maken, om ze in de herfst uit te zetten langs de kust zodat ze nog van de eerste najaarsstormen kunnen profiteren. Wellicht dat de Nederlandse kust er over een jaar al heel anders uitziet.

De Mediafabriek is hét Zuid-Hollandse platform op het gebied van nieuwe media en kunst- en cultuureducatie. De Mediafabriek informeert over belangrijke ontwikkelingen op dit gebied en zet de vragen, wensen en ideeën die dit bij beleidsmakers en leerkrachten oproept, om in daden. De Mediafabriek ontwikkelt cursussen en expertmeetings, informeert over belangrijke ontwikkelingen in het veld door middel van de Mediafabriek-nieuwsbrief en www.mediafabriek.org en ontwikkelt en implementeert innovatieve nieuwe mediaprojecten, zoals *MonsterMedia*, *Codex Kodanski* en *Register van de dag van gister*.

Mediafabriek ook in 2007 locatiehouder Grassroots Cultuur Primair Onderwijs

De Mediafabriek van Kunstgebouw is opnieuw locatiehouder geworden voor *Grassroots cultuur Primair Onderwijs*. Dat betekent dat leerkrachten uit het primair onderwijs bij Kunstgebouw weer een aanvraag kunnen indienen voor een kleinschalig project dat te maken heeft met cultuur en waarbij ICT als middel wordt ingezet. Het allerbelangrijkst is dat het

vernieuwend is: het gaat om de creativiteit, de ideeën en de presentatie van de leerkracht en de goede samenwerking met de leerlingen binnen het project.

Als de Mediafabriek de aanvraag honoreert, ontvangt de leerkracht maximaal €400,-. Dit geld kan worden ingezet voor alles dat nodig is om het project goed in de klas te kunnen inzetten: het kopen van apparatuur of software, het inhuren van een workshop of het aanschaffen van een reeds ontwikkeld project. *Grassroots Cultuur* is een stimuleringsregeling van Stichting Kennisnet ICT op school, die gefinancierd wordt door het ministerie van OC&W. De Mediafabriek voert de stimuleringsregeling uit in de provincie Zuid-Holland. De Mediafabriek honoreerde vorig jaar via *Grassroots Cultuur* 160 projecten in het primair onderwijs.

Inspirerende projecten Grassroots Cultuur
Het gaat om kleinschalige projecten. Hieronder staat een aantal voorbeelden van de Zuid-Hollandse projecten die de Mediafabriek honoreerde.

POPARTPORTRETEN Groep 6 van de Bernadetteschool uit Naaldwijk maakte een portretfoto. Ze bewerkten deze foto met een fotobewerkingsprogramma naar zwart-wit. Daarna kleurden ze de tekening in naar voorbeeld van de zeefdrukportretten van Marilyn Monroe door Andy Warhol. Vervolgens scanden de leerlingen hun tekeningen en verkleinden de resolutie voor publicatie op de website van de school.

DIGITAAL VOLGEN WE HET ALLEMAAL Basisschool De Oosterpoort uit Delft kreeg een nieuw gebouw. Aanleiding voor groep 7 en 8 om de bouw van dichtbij te gaan volgen. Ze gingen onder begeleiding van een leerkracht in tweetallen naar de bouwplaats om met de digitale camera foto's te maken. Terug op school schreven ze een tekst bij de foto, en plaatsten deze op de schoolwebsite.

Voor nog meer inspiratie: kijk op www.grassroots.nl

Mediafabriek e-nieuwsbrief Wilt u zich informeren over cultuureducatie en nieuwe media in Zuid-Holland, meldt u zich dan aan voor de e-nieuwsbrief van de Mediafabriek. Daarin is nieuws te lezen over de projecten en het cursusaanbod van de Mediafabriek. Verder staat in iedere editie een gastcolumn van iemand uit het veld en komt een kunstenaar aan het woord die werkt met nieuwe media. U kunt zich inschrijven via www.mediafabriek.org.

MonsterMedia beschikbaar voor scholen in heel Nederland Sinds maart 2006 kunnen scholen in Zuid-Holland al werken met *MonsterMedia*. Vanaf 1 januari 2007 is *MonsterMedia* beschikbaar voor scholen in heel Nederland. Kunstgebouw, KPN en Waag Society hebben een overeenkomst gesloten die scholen voor primair onderwijs in staat stelt vanaf 1 januari 2007 gratis te werken met het online media-educatie project *MonsterMedia*. KPN biedt scholen voor de komende drie jaar (opnieuw) een gratis internetverbinding aan. Het telecombedrijf wil via www.kpn.com/schoolonline ook digitaal lesmateriaal ter beschikking stellen, waaronder *MonsterMedia*.

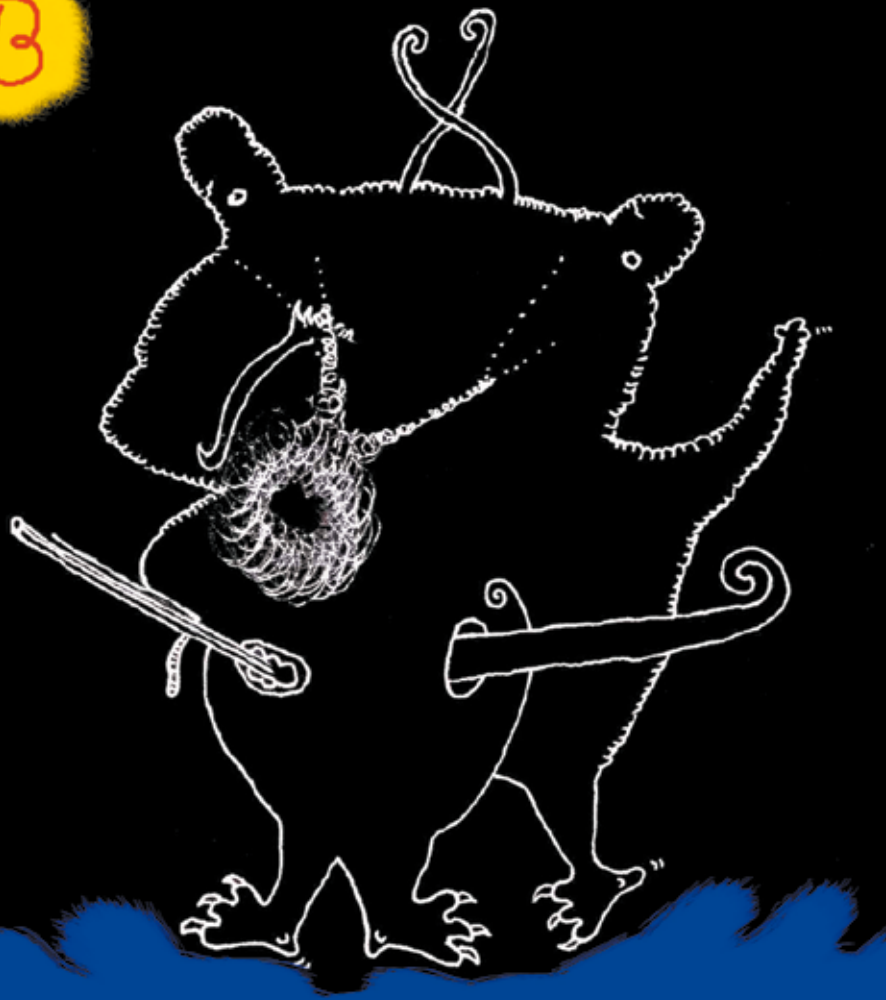
MonsterMedia is media-educatie, vormgegeven als een game voor de groepen 7 en 8 van het Primair Onderwijs. Leerlingen adopteren alleen of met z'n tweeën een monstertje, dat ze via internet opvoeden tot het mogelijke nieuwe Topmonster, de baas in webwereld Mediana. Deze mediamonsters gaan op ontdekkingstocht door de mediageschiedenis en groeien door het beantwoorden van vragen en het uitvoeren van opdrachten.

Monstermedia is een idee/concept van het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland, Kunstgebouw en Waag Society. Kunstgebouw draagt zorg voor de begeleiding van dit project. De conceptuitwerking en de technische realisatie is in handen van Waag Society en MediaMonks. *Monstermedia* is tot stand gekomen met advies van leerkrachten en leerlingen uit het basisonderwijs. Het project wordt gefinancierd door het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland en het VSB Fonds.

De strandbeesten van kunstenaar/uitvinder Theo Jansen zijn onderdeel van één van de twee nieuwe beeldende kunsttentoonstellingen uit Kunstmenu. De andere nieuwe tentoonstelling *1x daags een tekening* is gemaakt door tekenares Babette van Wagenvoort die tekenfilmmpjes en tekeningen maakte over hoofdpersoon 'Lijna'. Zes van de veertien beeldende kunsttentoonstellingen staan op www.splatsj.nl.

Foto: Loek van der Klis

Afbeelding uit het boekje *Woud zonder genade* (Moritz Ebinger)

Woud Zonder Genade on Tour

In het kader van *MultiMediale Mythen: Woud Zonder Genade*, het samenwerkingsproject tussen Crossing Border en Kunstgebouw, vond op donderdagmiddag 8 maart een speciaal programma plaats in de Openbare Bibliotheek Zoetermeer. Leerlingen van het Stedelijk College Zoetermeer, die in het najaar 2006 hebben deelgenomen aan *Woud Zonder Genade* kregen een speciaal Crossing Border-achtig programma voorgeschoteld. Cabaretier Arno van der Heyden presenteerde de middag, waar onder meer de piepjonge band Mellow Yellow optrad met een speciaal geschreven nummer over *Woud Zonder Genade*. Een expositie met blow ups van het magazine dat kunstenaar Moritz Ebinger met Zuid-Hollandse middelbare scholieren maakte, was daarna nog enkele weken in de bibliotheek te zien. *Woud Zonder Genade on Tour* zal ook te zien zijn in bibliotheek Westland in Naaldwijk. De datum was bij het ter perse gaan van de nieuwsbrief nog niet bekend

Kunstgebouw geeft elk jaar een kunstenaar de opdracht om op multimediale wijze aan het werk te gaan met een Zuid-Hollandse mythe. In 2006 deden 300 scholieren, 10 kunstenaars, 1 grafisch ontwerper en 2 filmers mee aan dit Crossing Border onderdeel.

Regionaal netwerk van negen Platforms Cultuur Educatie Voortgezet Onderwijs

6 MAART 2007

In het Westland bieden Dario Fo, ondernemers in de kunst en VJG Videoproducties de workshop *Hoe maak ik een Tv-programma*. In Gouda kunnen leerlingen van het voortgezet onderwijs het lesprogramma *Media-educatie* volgen als CKV-vak. De mediatheek en de Openbare Bibliotheek ontwikkelden dit samen met de scholen in Gouda. Twee concrete resultaten van de Platforms Cultuur Educatie die in de negen regio's van Zuid-Holland het kunst- en culturaanbod en de vraag vanuit scholen voor voortgezet onderwijs bij elkaar brengen.

Begin 2007 voltooide Kunstgebouw samen met het Erfgoedhuis Zuid-Holland het netwerk van negen regionale platforms waarin gemeenten, scholen voor voortgezet onderwijs en culturele instellingen en kunstenaars samenwerken aan kunst- en cultuureducatie.

Negen cultuurbemiddelaars Een betaalde functionaris, de cultuurbemiddelaar, is de drijvende kracht achter elk Platform Cultuur

Groepsfoto cultuurbemiddelaars

Educatie (PCE). De cultuurbemiddelaar kent het regionale culturele klimaat en het voortgezet onderwijs vanuit zijn/haar dagelijkse praktijk. In elke regio ontstaan zo andere initiatieven en samenwerkingsvormen die

worden gefinancierd uit projectmiddelen van de Provincie Zuid-Holland, subsidies van de betrokken gemeenten en bijdragen van de scholen.

Activiteiten Elke PCE bundelt de activiteiten van de regio in een brochure.

Voorbeelden van activiteiten zijn:

- Workshop onder leiding van een kunstenaar in zijn/haar atelier
- Biebnight, culturele avond voor en door jongeren in de bibliotheek
- Schrijver op bezoek
- Fotoproject rondom foto's uit het streekarchief

Regio's Goeree-Overflakkee • Westland • Hoeksche Waard • Rijnstreek • Voorne-Putten-Rozenburg • Alblasserwaard/Vijfheerenlanden • Midden-Holland • Duin- en Bollenstreek • Rotterdam en Drechtsteden

Voor meer informatie over de PCE's: Daphna Plaschkes (projectleider), Tel. 015-215 45 15, Mail: daphna.plaschkes@kunstgebouw.nl

Meet the Maestro

2006-2007

Interview met een docent

Meeet the Maestro is niet alleen een tour langs de Zuid-Hollandse filmtheaters, maar ook een educatief traject voor leerlingen van het voortgezet onderwijs. Ze bezochten het filmtheater in hun woonplaats, gingen naar het International Filmfestival Rotterdam en bespraken de films van maestro Gus Van Sant op school. De komende weken gaan ze zelf aan de slag met de camera tijdens filmworkshops op school. Het resultaat is te zien tijdens Meet the Maestro Junior op 10 mei a.s. in Filmhuis Lumen in Delft.

Kunstgebouw sprak met één van de docenten, Cockie Vordouw van het Insula College in Dordrecht. Deze school nam deel aan Meet the Maestro met 86 leerlingen.

Een volle zaal tijdens Meet the Maestro junior, mei 2006

Wat vond u van Meet the Maestro?

Ik vind het een heel leuk, toegankelijk project. The Maestro is minder moeilijk dan vorig jaar, toen regisseur Michael Haneke centraal stond. *To Die For* die de leerlingen in het filmhuis hebben gezien, gaat echt over iets waar ze erg veel mee bezig zijn door *Idols* en dat soort programma's. Iedereen wil graag een ster zijn en ze kunnen zich goed voorstellen dat je daar heel veel voor over hebt. Natuurlijk kunnen ze zich niet voorstellen dat je daarvoor moordt, maar toch...

Het bleek overigens tijdens het festival dat toch vrij veel leerlingen de film *Elephant* al hadden gezien. De leerlingen vonden het op het festival trouwens gewoon heel leuk. De sfeer en alle mensen die rondlopen op het festival spraken hen heel erg aan.

Wat hebben de leerlingen op school met Meet the Maestro gedaan?

Ik heb de leerlingen verschillende opdrachten uit de reader gegeven. Zo hebben ze een belevenis van zichzelf beschreven waarvan zij dachten dat het een film waard zou zijn. Dat laatste vonden mijn leerlingen nog het lastigst. Het was heel moeilijk voor ze om iets dat ze zelf hadden meegemaakt, belangrijk genoeg te vinden voor een film! Zelfs voor een aantal leerlingen uit Armenië, waarvan ik vermoed dat ze toch een hoop hebben meegemaakt, hadden daar de grootste moeite mee.

De docenten zijn voorbereid tijdens een docentendag...

De docentenbijeenkomst was prima. Het was wel jammer dat het programma zo vol was, dat er geen tijd was om eens met andere scholen van gedachten te wisselen. Het is altijd leuk om met collega's te praten: hoe pakken zij de lessen aan, wat zijn de ervaringen van hun leerlingen... ik hoop dat daar volgende keer meer tijd voor is ingeruimd! ■

Affiche *De Verleiding*, foto: Louis Haagman

Projecten en workshops kunsteducatie voortgezet onderwijs

Kunstgebouw ontwikkelt kunsteducatieve projecten en workshops voor het voortgezet onderwijs waarvoor scholen zich gedurende het hele jaar kunnen aanmelden.

Het project *De Verleiding* werd voor onderbouw VMBO ontwikkeld rond de gelijknamige tentoonstelling in het Communicatiemuseum in Den Haag. Gastlessen van een dramadocent en een fotografiedocent bereidden de leerlingen voor op het bijzondere museumbezoek. De tentoonstelling *De Verleiding* is open tot de zomervakantie. Tot die tijd kunnen VMBO-scholen de drama- en fotografieworkshops aanvragen bij Kunstgebouw:

Petra Stevens, 015-215 45 15 of Petra.stevens@kunstgebouw.nl.

Een ander project is *Zwartboek*, dat Kunstgebouw in samenwerking met Histocasa en Winkelman en Van Hessen ontwikkelt voor de bovenbouw HAVO/VWO. Naar aanleiding van de film *Zwartboek* krijgen de leerlingen twee workshops, film en logo-design, en debatteren ze over censuur in de kunsten. Het project *Zwartboek* is vanaf mei 2007 beschikbaar. Meer informatie:

Danielle Blaauw, 015-215 45 15, danielle.blaauw@kunstgebouw.nl. ■

Meer informatie over het project- en workshopaanbod voor het voortgezet onderwijs: www.kunstgebouw.nl

TER ZAKE

Cultuurvisie Goeree-Overflakkee De afgelopen jaren heeft Goeree-Overflakkee met een aantal spraakmakende projecten laten zien dat kunst en cultuur leeft op het eiland. Die ervaring vroeg om meer. Kunstgebouw kreeg van Stichting Podium Goeree-Overflakkee, namens de vier gemeenten, opdracht om te komen tot een eilandelijke cultuurvisie met lokale accenten.

De cultuurvisie is ontwikkeld op basis van gesprekken met vertegenwoordigers uit het brede culturele veld, de portefeuillehouders en de provincie Zuid-Holland. Er is gekeken naar raakvlakken met andere beleidsterreinen, naar de sterke en minder sterke kanten van cultuurinstellingen en cultuurbeleid op het eiland en naar kansen, vernieuwing en verbinding.

Dit leidde tot vier motto's voor eilandelijk beleid:

- van *naast elkaar* naar *met elkaar*
 - van *incident* naar *beleid*
 - van *versnippering* naar *samenhang*
 - van *gemeente centraal* naar *denken in kernen*
- Het initiatief ligt nu bij de vier gemeenten op Goeree-Overflakkee.

*Meer informatie: Ina Westerveen
Ina.westerveen@kunstgebouw.nl*

Raad van twaalf Kunstgebouw is medeoprichter en participant van de Raad van Twaalf, een platform waarin zestien provinciale kunst- en cultuurinstellingen hun expertise bundelen als gesprekspartner voor beleidsmakers.

Deze provinciale instellingen zijn in essentie intermediaire organisaties die werken voor en met overheden, het onderwijs, de amateurkunst en de professionele kunsten.

Doel is om deze gedeelde expertise beschikbaar te stellen door middel van adviezen en publicaties en het initiatief te nemen tot gesprekken en bijeenkomsten.

Naast het publiceren van het oprichtingsdocument heeft de Raad van twaalf een oproep gedaan aan de Provinciale Staten om bij de Statenverkiezingen cultuur een prominente plaats te geven. In de gezamenlijke aanpak van Rijk, provincies en gemeenten is de provincie een belangrijk 'scharnier' tussen Rijks- en gemeentelijk beleid, ook in een nieuw te ontwikkelen Actieplan Cultuur.

Kijk op www.raadvan12.nl voor meer informatie, de leden en publicaties van de Raad.

Het jaar van de molens en Kunstgebouw Dit jaar is het *Jaar van de molens*. Deze landelijke manifestatie vraagt aandacht voor het meest in het oog springende erfgoed van Nederland: de molen. In Zuid-Holland coördineert het Erfgoedhuis Zuid-Holland alle activiteiten. Natuurlijk draagt Kunstgebouw ook haar steentje bij. Op Tweede Pinksterdag laat ergens in Zuid-Holland een aantal muziekverenigingen een verdwenen molen herrijzen. Tijdens *Open Monumentendag* op 8 en 9 september staat *Met andere ogen* in het teken van de molen. Een beeldend kunstenaar zet op bijzondere wijze een Zuid-Hollandse molen in de spotlight.

Kunst, cultuur en senioren De vergrijzing biedt kansen voor culturele instellingen. Kunstgebouw heeft daarom in het kader van het Actieplan Cultuurbereik een plan ingediend bij de provincie, onder de werktitel *Vit'art*. Met dit project wil Kunstgebouw bij culturele instellingen, en centra voor de kunsten in het bijzonder, meer aandacht kweken voor senioren. Er komt een conferentie met experts uit het seniorenveld en een podium voor enthousiaste vijfenvijftigplussers. Daarnaast onderzoekt Kunstgebouw de mogelijkheid voor een Zuid-Hollandse culturele maand voor senioren.

Werkconferentie Kunst in de Brede School en buitenschoolse opvang Iedereen werkzaam bij een Brede School of buitenschoolse opvang, of iedereen die bezig is er een op te zetten, denkt er over na: "Wat bieden we de kinderen na schooltijd aan?" Eén van de mogelijke antwoorden op deze vraag is kunst en cultuur. Begin november organiseert Kunstgebouw in samenwerking met JSO, expertisecentrum voor Jeugd, Samenleving en Opvoeding, een werkconferentie over kunst in de Brede School en buitenschoolse opvang in Zuid-Holland. Deze conferentie is bedoeld voor directies, leerkrachten en begeleiders en biedt zowel beleidsinvalshoeken als aansprekende praktijkvoorbeelden.

*Binnenkort meer informatie op
www.kunstgebouw.nl*

Colofon

NIEUWSBRIEF KUNSTGEBOUW

is een uitgave van Kunstgebouw,
Stichting Kunst en Cultuur Zuid-Holland.

Eindredactie en coördinatie:

Marjolijn Lampe

Tekstbijdragen: Ariane van Heijningen,
Theo Jansen, Verolique Jacobse, Marjolijn
Lampe en Karen van der Spek

Fotografie en beeld: Moritz Ebinger, Louis
Haagman, Mattheusz Herczka, Loek
van der Klis, Marcel Kronenburg, Joep
Lennarts en Otto Snoek

Vormgeving: www.ontwerpkantoor.nl,
Godfried Vonk en Marjorie Specht

Druk: Quantas, Rijswijk

Broekmolenweg 16
2289 BE Rijswijk
telefoon 015 - 215 45 15
telefax 015 - 215 45 66
e-mail kunstgebouw@kunstgebouw.nl

Veel activiteiten van Kunstgebouw worden ondersteund door de provincie Zuid-Holland.

Meer weten: www.kunstgebouw.nl,
kenniscentrum@kunstgebouw.nl
of 015-2154515.

Verrijking, verdieping en verwondering, dat is wat kunst teweegbrengt en waar Kunstgebouw, Stichting Kunst en Cultuur Zuid-Holland, voor staat.

Kunstgebouw wil dat kunst en cultuur leeft bij de inwoners van de provincie. Om dit te bereiken, ontwikkelt Kunstgebouw vernieuwende concepten waarbinnen professionele kunst, amateurkunst en kunsteducatie elkaar vinden en versterken. Hiernaast fungeert Kunstgebouw als adviseur en trainer voor overheid, culturele instellingen, onderwijs en amateurkader. In opdracht of op eigen initiatief voert Kunstgebouw projecten uit, veelal op regionaal en provinciaal niveau. Als intermediair brengt Kunstgebouw mensen en ideeën bijeen wat leidt tot duurzame samenwerkingsverbanden en een aansprekend eindresultaat.

Kunstgebouw: zichtbaar maken wat er is, stimuleren wat er kan zijn.